

BRUGER
DU DIN
YTRINGSFRIHED?

Ledere har også ytringsfrihed - 24. maj 2011

Ytringsfrihed nr. 1

”Som offentligt ansat kan du sige hvad du vil, og du kan sige det, hvordan du vil. Når du udtaler dig på egne vegne, har din ledelse ingen ret til at begrænse din ytringsfrihed”

Ytringsfrihed nr. 2

”Som offentligt ansat kan du næsten sige hvad du vil. Men når du udtaler dig kritisk på egne vegne, skal du orientere din ledelse før du går i medierne”

Klare spilleregler på www

Klar besked

- Gribskov Kommune
- Rudersdal Kommune

Uklart

- Regionen
- Allerød
- Egedal
- Fredensborg
- Frederikssund
- Furesø
- Halsnæs
- Helsingør
- Hillerød
- Hørsholm
- Lyngby-Taarbæk

Overskrifter

1. Derfor er din holdning vigtig
2. Sådan er reglerne – gælder også for ledere
3. Pas på selvcensuren
4. Tavshedspligt & loyalitetspligt
5. Ytringsfrihed i praksis – gode råd
6. Sådan tænker journalister
7. Sådan kommer du i medierne

DERFOR ER DIN HOLDNING VIGTIG

Hvordan skal vi ellers få at vide, hvad der sker

Hvorfor udtale sig ?

- Ved hvor ”skoen trykker”
- Fejl kan blive rettet
- Sikre nuanceret debat og viden om brug af ressourcer
- Sikre at tilbud afspejler behov og ønsker

Gavner samfundsdebatten

”Offentligt ansatte deltagelse i debatten vil kunne medvirke til at højne det faglige niveau i den offentlige debat. Offentligt ansatte vil bl.a. kunne bidrage med oplysninger om, hvilke konsekvenser politiske beslutninger har haft eller vil kunne få”

Lene Espersen, september 2006

Ekstra vigtig efter Kalundborg

- Socialpædagogiske område ikke mere "helligt"
- Debatten er skudt i gang - stopper aldrig igen
- Nu skal der kæmpes om bevillingerne
- Brug for overbevisende argumenter

Hovedreglen er åbenhed

I må gerne udtale jer

Den vigtigste regel:

Du skal udtale
dig på
egne vegne

SÅDAN ER REGLERNE

Ledere har også ytringsfrihed

Gælder alle offentligt ansatte

- **Du har, som alle andre borgere, ret til at sige din mening, når du udtaler dig som privatperson, også selvom du udtaler dig om din arbejdsplads.**
- **Du kan sige hvad du vil, og du kan sige det, hvordan du vil. Når du udtaler dig som privatperson på egne vegne, har din ledelse ingen ret til at begrænse din ytringsfrihed.**

Mellemledere har ytringsfrihed

- Ingen særlige begrænsninger for TR eller mellemledere
- Kun topledere er bundet af loyalitet
- Institutionsledere kan frit udtale sig om konsekvenser af nedskæringer mv – blot det ikke vedrører beslutninger, de selv har været med til at træffe

Ytringsfriheden er baseret på:

- **Grundloven**
- **Europæiske
Menneskerettighedskonvention**
- **Afgørelser fra Folketingets
Ombudsmand**

Menneskerettighedskonventionens artikel

10

” Enhver offentligt ansat er i sin ret til at gå til pressen og eksempelvis påpege, at arbejdsforholdene er urimelige, eller at borgerne får en dårlig behandling – også selvom det er synspunkter, som hverken kolleger eller ledelsen deler”

Grundloven beskytter ytringsfriheden

Offentligt ansatte har samme ret til at deltage i den offentlige debat som alle andre borgere.

Alle borgere har ret til at ytre sig – med mindre lovgivningen udtrykkelig siger noget andet

Folketingets Ombudsmand

“Der er vidtgående ytringsfrihed til at udtale sig om ressourcespørgsmål inden for eget arbejdsområde”

Særlig vigtig ved besparelser

”Mange offentlige myndigheder står i den kommende tid over for at skulle tage stilling til besparelser. Det er derfor vigtigt at understrege at offentligt ansatte i den sammenhæng har en betydelig frihed til offentligt at fremsætte udtalelser der er kritiske over for den myndighed hvor de er ansat, hvis de gør det klart at de udtaler sig i eget navn. Det gælder også ansatte med ledelsesansvar når de ikke er centralt placeret tæt på beslutningsprocessen”

Folketingets Ombudsmand, maj 2010.

Den vigtigste regel:

Du skal udtale
dig på
egne vegne

På vegne af arbejdspladsen

Ledelsen kan suverænt bestemme, hvem der har kompetence til at udtale sig om hvad

Det er normalt og lovligt, at der på offentlige arbejdspladser findes regler for, hvem der må udtale sig til pressen på vegne af arbejdspladsen

ER DET BEDRE AT HOLDE MUND ?

Mange gør det i hvert fald!

Pas på selvcensuren

Forestillingen om, hvor galt det kan gå er ofte den største barriere for at deltage i den offentlige debat

Undersøgelse 3000 offentligt ansatte:

- 2 ud af 3 har stået i uholdbar situation på deres arbejde og tænkt at det burde frem i pressen
- 1 ud af 8 valgte at sige noget om problemet offentligt
- Hver anden frygter det kan få konsekvenser at udtale sig negativt om arbejdspladsen

Sådan bearbejder du selvcensuren

Tænk på:

Fuldt lovligt at bruge sin ytringsfrihed – nogle mener det er en pligt

Vejledning fra Justitsministeriet og fra mange kommuner

Det vil gavne borgerne/brugerne

Din viden er vigtig for den offentlige debat – hvem skal ellers fortælle om det

Hent støtte hos kolleger og SL

Negative reaktioner

Der er en risiko for, at der bliver kold luft omkring de som udtaler sig, og at de blive forbigået ved nye projekter og forfremmelser fremover

- Kritik fører ofte til forbedringer og kritikerne opnår anerkendelse
- Hvis I er en gruppe bliver enkeltpersoner mindre sårbare

Topledelsen har ansvaret

Topledelsen kender reglerne og har ansvar for at orientere politikere, institutionsledere og medarbejdere. Når det alligevel går galt:

- Ønske om "ro" i organisationen
- Pres fra politikerne
- Lukket kultur – ønsker ikke intern debat

TAVSHEDSPLIGTEN

Og pas særligt på loyalitetspligten

Tavshedspligten - konkret

- **Enkeltpersoners private forhold**
- **Forretningshemmeligheder**
- **Statens sikkerhed**
- **Udenrigspolitiske interesser**
- **Kontrol, regulering eller planlægning**

Ideen er at beskytte den svage

Ideen med at beskytte personfølsomme oplysninger handler om, at beskytte borgeren. Han skal trygt kunne betroe sig med følsomme oplysninger.

Gælder alle – og til evig tid

- Alle er omfattet af tavshedspligten – elever, bestyrelser, samarbejdspartnere mv.
- Tavshedspligten ophører aldrig – heller ikke når du skifter job eller går på pension

Tavshedspligt – kun ifølge lov

- Tavshedspligten gælder kun, hvis det fremgår af loven.
- En leder eller en kollektiv beslutning kan altså ikke ”opfinde” tavshedspligt ved en konkret sag, hvis det ikke er fastsat i loven.
- En chef kan ikke give ”mundkurv” til sine medarbejdere, blot fordi han helst vil have ro om en sag.

Indberetningspligt

Social- og serviceloven indeholder en bestemmelse, der begrænser tavshedspligten:

§ 154 siger således, at enhver borger, der får kendskab til at et barn eller en ung under 18 år fra forældrenes side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.

Medieomtale i konkrete sager

Sig aldrig "ingen kommentarer"

Udtal dig generelt: ("Vores politik er her...")

Få evt. samtykke til at bryde tavshedspligt

Loyalitetspligt

”Den almindelige loyalitetspligt, man som ansat i en kommune eller anden offentlig myndighed har, kan ikke begrunde, at myndigheden søger at begrænse de ytringer, som den ansatte fremkommer med uden for tjenesten - uanset om der er tale om udtalelser, der er stærkt kritiske over for den pågældende myndighed”

Folketingets Ombudsmand

YTRINGSFRIHED I PRAKSIS

Gåde råd

Undgå faktuelle fejl

Tal skal være 100% korrekt

Underbyg påstande

Adskil fakta og holdninger

Tjek alt en ekstra gang

Præciser ”på egne vegne”

Skriv fx privatadresse

Ved TV – undgå optagelser på job

Brug aldrig arbejdspladsens logo mv.

Overvej intern "kommandovej"

Klogt at kæmpe internt først

Mere troværdig at starte med fx MED

Tip medierne anonymt

Hvis det er for farligt at stå offentligt frem, kan du tippe en journalist. Medierne kan sikre at du kan være anonym og behøver ikke afsløre deres kilder

Lav forventningsafstemning

Med dette budget vil vi om ca. 10 måneder ikke længere kunne opretholde samme service for brugerne. Konkret kan det betyde.....

Gå sammen flere personer

Stå aldrig alene frem i medierne

Gå samme flere personer – gerne fra flere arbejdspladser

Samarbejde med andre

Pårørende

Politikere

Andre faggrupper

Lav en klar politik

Brug Hoved MED eller lignende til at få lavet en klar politik om ytringsfrihed på jeres arbejdsplads

Brug SL

Søg råd

Hent hjælp

Lad andre i SL fremføre synspunkt

Når pressen ringer

- lyt til journalistens ærinde
- afklar om du taler til citat - citattjek
- spørg hvornår artiklen bringes
- hvilke andre kilder er med i artiklen
- bed om tid til at undersøge sagen
- aftal hvornår du ringer tilbage
- undersøg sagen
- overhold dine aftaler med pressen

SÅDAN TÆNKER JOURNALISTER !

Læserne, lytterne eller tv-seerne er "kunden"

Mediernes rolle

1. Formidler på læserens betingelser
2. Kontrollerer
3. Kritisk holdning til systemet
4. Læserens advokat
5. Tager de svages parti
6. "Afslører" skandaler
7. Upartisk – sagen har mindst to sider

Nyhedskriterier styrer journalister

- **Aktualitet** – noget nyt, nært forestående, netop sket
- **Væsentlighed** – har det betydning / er det vigtigt for mig og min hverdag
- **Identifikation** – geografisk nærhed, kan jeg genkende situationen / problemet
- **Sensation** – uventet, fantastisk, tragisk eller konflikt

Journalisten vælger sine kilder

- **Erfaringskilder** – oplevelser, følelser
- **Partskilder** – holdninger, synspunkter
- **Ekspertkilder** – fakta, forskning mv

Journalistens arbejdsbetingelser

- Tidspres
- Manglende baggrundsviden
- Det skal være enkelt
- Skal gøres interessant for mange

SÅDAN KOMMER DU I MEDIERNE

Hjælp de gode historier på vej

Din roller som kilde

- Du kan forklare, analysere og kommentere en sag
- Du kan give baggrund el tip (anonym?)
- Du kan hjælpe med at finde en case
- Du kan sige din mening (privatperson)

Andre sager optager medierne

- Snevejr, kongehuset og X-faktor
- Faldende huspriser og finanskriser
- Sex, vold og de kendte i TV
- Flystyrt, vulkansk aske og andre katastrofer
- Medierne – ikke kilderne - bestemmer, hvad der er vigtigst

Før du kontakter medierne

- Formuler din historie i få sætninger
- Hvad er dit formål (effekten /reaktionen)
- Hvad skal din egen rolle være?

Journalistens rolle

- At forklare et udsnit af virkeligheden
- At lave en klar vinkel
- At udvælge de oplysninger, som skal med
- At tjekke det du har sagt hos din modpart
- At være uafhængig (ikke din ven)

Gode ideer til omtale i medierne

- Tal og statistik (arbejdsskader, normering, øko)
- Grib aktuelle nyheder (vi er bedre, anderledes)
- Lav effekt (skab utraditionel opmærksomhed)
- Omvendte nyheder (det har aldrig gået bedre)
- Tabuer – ja det er dyrt, men vi gør det godt

Skab billeder

- Vi hjælper dem, der har det svært og dem som har et handicap, med også at kunne smile engang imellem 😊
- Socialpædagoger er dem der sikrer, at det hele ikke går amok, når livet bliver svært for unge og psykisk handicappede

Brug tal

- På fem år er antallet af socialpædagoger på døgninstitutionerne faldet med 25%, mens antallet af beboere er steget til det dobbelte
- Hvert år går 500 socialpædagogere på pension, men der bliver kun uddannet 300 nye i regionen

Beskriv konsekvenser/årsag

- Øget kriminalitet i de større byer er en uundgåelig konsekvens, hvis....
- Når der i dag er dårligere normering på de sociale døgninstitutioner, skyldes det alene et krav om besparelser – brugerne er tværtimod blevet meget dårligere.....

Tal til din "mor"

- Når I skal forklare noget til medierne eller skrive et læserbrev, så sørg for at gøre det så enkelt og forståeligt, at også jeres mor ville kunne forstå det. Det er den måde medierne tænker på.
- Altså undgå fagsprog, komplicerede og lange forklaringer og indforståethed.

Når du skriver et læserbrev

- **Skriv det vigtigste først**
- **Brug eksempler fra hverdagen** – det fanger læseren
- **Skriv enkelt** - brug mundrette sprog, sådan som du taler
- **Rejs gerne spørgsmål** - til politikere, chefer, læserens eftertanke
- **Brug gerne provokationer, fremskrivninger** – så galt kan det gå
- **Brug gerne facts**, som underbygger dine holdninger og pointer
- **Lav en fængende overskrift** - anderledes, sjovt, tankevækkende